

JORNADES

SOBRE ELS 25 ANYS DE LA RESERVA DE BIOSFERA DE MENORCA

PROGRAMA

DEL 22 AL 27 D'OCTUBRE

10 DE NOVEMBRE

MIRANT CAP AL FUTUR

Des de 1989 l'IME ha organitzat cada 5 anys unes jornades científiques dedicades a valorar l'evolució de l'illa com a reserva de biosfera. Arribats els 25 anys de la declaració i del compromís assumit, aquestes jornades proposen un programa per anar més enllà de realitzar una revisió de la situació actual i volen entrar a discutir punts clau per a la sostenibilitat i solucions per a un futur immediat.

Es demanarà als ponents la seva percepció dins el seu àmbit de treball o especialitat de les tendències actuals i l'escenari previsible en els pròxims 5-10 anys. Per aquesta raó, les jornades s'han organitzat en 5 blocs temàtics i 3 sessions especials on es plantegen unes preguntes clau en termes de sostenibilitat per respondre dins cada comunicació.

Fil conductor

Des de la comissió organitzadora proposam que l'eix comú de les jornades sigui fer una mirada cap al futur en cada un dels àmbits de gestió i coneixement. Per aquest motiu, es plantegen les dues qüestions generals següents:

1. Si seguim amb les tendències actuals, quina situació preveus per a la Reserva de Biosfera en els pròxims 5-10 anys?
2. Proposa accions concretes per dur a terme dins els pròxims 5-10 anys per millorar l'escenari futur.

A la vegada, dins cada un dels blocs es plantejaran tres preguntes sobre temes d'actualitat que poden influir clarament en el futur a curt i mitjà termini.

Taules Rodones

Cada bloc temàtic es tancarà amb una taula rodona on es convidarà representants de sectors econòmics, gestors de l'administració pública i investigadors, per explicar com la seva feina diària es relaciona amb la reserva de biosfera i contestar la pregunta que dona títol a la taula rodona.

Sessions especials

Mitjançant les sessions especials es pretén completar la visió de la realitat menorquina des de noves perspectives però, a la vegada, mantenint el fil conductor de mirar cap al futur.

Cronograma i seus de les Jornades

	Dilluns 22	Dimarts 23	Dimecres 24	Dijous 25	Divendres 26	Dissabte 27	Dissabte 10
9:00 h				Sessió 6 Jornada per als Municipis		Sessió 7 Sortida Alforí de Dalt	Sessió 8 Conclusions Clausura
17:00 h	Bloc 1 Economia i Turisme	Bloc 2 Vectors Ambientals	Bloc 3 Territori i Biodiversitat	Bloc 4 Paisatge i Patrimoni Cultural	Bloc 5 Benestar Social		

Dilluns 22 d'octubre	Inauguració i Bloc 1: Economia i Turisme 16:30h – 21:00h a la sala de plens del CIM Plaça Biosfera, 5, 07703 Maó
Dimarts 23 d'octubre	Bloc 2: Vectors Ambientals 17:00h – 20:30h a la sala d'actes de l'IME Camí des Castell, 28, 07702 Maó
Dimecres 24 d'octubre	Bloc 3: Territori i Biodiversitat 17:00h – 20:30h a la sala d'actes de l'IME Camí des Castell, 28, 07702 Maó
Dijous 25 d'octubre	Bloc 4: Paisatge i Patrimoni Cultural 17:00h – 20:30h a la sala dels Arcs del Seminari de Ciutadella Carrer del Castell Rupit, 07760 Ciutadella
Divendres 26 d'octubre	Bloc 5: Benestar Social 17:00h – 20:30h a la sala dels Arcs del Seminari de Ciutadella Carrer del Castell Rupit, 07760 Ciutadella
Dijous 25 d'octubre	Bloc 6: Jornada per als Municipis 9:00h – 13:00h al CCM des Mercadal Carrer Major, 16 - 07740 Es Mercadal
Dissabte 27 d'octubre	Bloc 7: Sortida a Alforí 9:30h – 13:30h Aparcament de cala Pilar
Dissabte 10 de novembre	Bloc 8: Conclusions i Clausura 9:00h – 13:00h a Llatzeret

Dilluns 22 a la Sala de Plens del CIM. Acte inaugural

16:30 Inauguració de les Jornades per part de les autoritats: **Susana Mora** (presidenta del CIM), **Miquel À. Maria** (president de l'IME) i **Josefina Salord** (coordinadora científica de l'IME).

17:00 Conferència inaugural. **Eulàlia Comas Lamarca** (biòloga, Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya de la Generalitat de Catalunya) – La lògica de Menorca o la virtuositat de les dimensions. Presenta **Josefina Salord**.

Bloc 1 Economia i Turisme

Poden ser les iniciatives d'economia circular una solució vàlida per a Menorca?
Noves oportunitats d'activitats econòmiques per a Menorca.
Com podem créixer sense hipotecar el futur?

Moderador: **Miquel A. Limón** (president del Consell Científic de l'IME)

17:45 Ponència introductòria. **Guillem López Casanovas** (catedràtic d'Economia de la UPF, membre de la Secció de Ciències Socials de l'IME, i de l'IEC) – La preservació del benestar social des del progrés econòmic.

18:30 Situació de Menorca. **Alfons Méndez** (doctor en Economia i membre de la Secció de Ciències Socials de l'IME) – Menorca. Els reptes d'una economia turística.

19:00 Descans

19:15 **Joan R. Sánchez Tuomala** (economista, consultor empresarial, membre de la Secció de Ciències Socials de l'IME i del Cercle d'Economia de Menorca) – Empresa i reserva de biosfera a Menorca: causalitat o casualitat?

19:35 **David Carreras Martí** (director de l'OBSAM i membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME) – Enquesta de percepció ciutadana sobre la reserva de biosfera de Menorca i comparativa amb Lanzarote.

20:00-21:00 Taula rodona. *Quin és el futur dels sectors econòmics de Menorca?*

Participants: **Rubén Adrián** (president de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació), **Santiago Barro** (gerent de Binary Menorca), **Carlos Truyol** (director general de Ria Menorca), **Maria Teresa Gustems** (gerent de Menorca en Kayak), **José Díaz Montañés** (director general d'Artiem Hotels)

Dimarts 23 a la Sala d'actes de l'IME. Bloc 2 Vectors Ambientals

Com podem ser més autosuficients?

És l'autosuficiència una mesura de sostenibilitat?

Com podem reduir les externalitats negatives del model econòmic de Menorca?

Moderador: **Cristòfol Mascaró** (coordinador del GOB Menorca i membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME)

17:00 Ponència introductòria. **Albert Cuchí** (arquitecte i professor de la UPC) – Els reptes per una planificació i arquitectura sostenibles.

17:40 Situació de Menorca. **Jesús Cardona** (arquitecte coordinador de les Directrius Estratègiques de Menorca) – Menorca 2030: l'illa descarbonitzada.

18:00 **Margalida Comas** i **Britta Hernández** (hidrogeòlogues) – Les aigües subterrànies de Menorca. Tendències i propostes de gestió.

18:15 **Catalina Pascual** i **Eva Yañez** (tècniques del Consorci de Residus i Energia de Menorca) – Cap a l'economia circular dels residus a Menorca.

18:30 Descans

18:45 **Josep Maria Olivé** (enginyer d'obres públiques, consultor especialitzat en mobilitat i transport. Empresa CINESI) – La gestió de la mobilitat com a pilar de la sostenibilitat.

19:00 **Núria Llabrés Prat** (GOB Menorca i Justícia Alimentària Global) – Cap a un sistema agroalimentari responsable.

19:15 **Joan Rieradevall** (professor i investigador de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la UAB) – Metabolisme ambiental de Menorca. Accions de futur per afavorir la seva sostenibilitat en el marc del canvi climàtic.

19:30-20:30 Taula rodona. **Com podem tancar els cicles dels recursos a Menorca i avançar cap a una economia circular?**

Participants: **Irene Estaún** (directora insular de la Reserva de Biosfera), **Rafael Muñoz** (enginyer tècnic del Consorci de Residus i Energia de Menorca), **Joan Rieradevall** (professor i investigador a la UAB), **Bartolomé Mercadal** (director comercial de Sa Cooperativa del Camp), **David Sintes** (gerent d'Aigües Sant Lluís)

Dimecres 24 a la Sala d'actes de l'IME. Bloc 3 Territori i Biodiversitat

Prioritats de conservació i gestió amb recursos limitats.

Com passar de la protecció damunt paper a la conservació efectiva?

Com podem millorar la coordinació en matèria de biodiversitat i territori entre Menorca i les Balears?

Moderador: **David Carreras Martí** (director de l'OBSAM i membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME)

17:00 Ponència introductòria I. **Guillem X. Pons Buades** (professor de la UIB i membre de la secció de Ciències Naturals de l'IME) – La biodiversitat en el context balear i del Mediterrani Occidental.

17:30 Situació de Menorca. **Félix de Pablo** (tècnic de Medi Ambient del CIM) – Conservació de la biodiversitat a la reserva de biosfera de Menorca, situació actual i reptes de futur.

17:50 **Eva Marsinyach** (OBSAM i membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME) i **Marta Sales** (doctora en Biologia i membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME) – El Canvi. Cap a una gestió sostenible i integrada de la mar, realitat o ficció?

18:05 **Agustí Rodríguez** (GEOSERVEI S.L. Projectes i Gestió Ambiental) – Reptes i perspectives de futur en la gestió i conservació del patrimoni geològic de Menorca.

18:20 Descans

18:35 Ponència introductòria II. **Gemma Peribáñez Ayala** (arquitecta, coordinadora de la revisió del Pla Territorial Insular) – El Plan Territorial Insular como garantía de preservación y mantenimiento de los valores naturales y culturales de la reserva de biosfera de Menorca.

19:05 **Ricard Borràs** (tècnic de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat, Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, GOIB) – La gestió d'Àrees Protegides (AP) a Menorca. D'on venim i cap a on anam.

19:20 **Juan Rita** (professor de Botànica de la UIB i membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME) – Canvi climàtic i reptes de futur.

19:35-20:35 Taula rodona. **Com podem millorar la coordinació en matèria de biodiversitat i territori entre Menorca i les Balears?**

Participants: **Miquel Truyol** (director insular de Medi Rural i Marí del CIM), **Jorge Casado** (cap de la Delegació de l'Ibanat a Menorca), **Mireia Vidal** (tècnica forestal del Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl GOIB), **Maria Elena Cefali** (coordinadora de l'El Jaume Ferrer), **Miquel Camps** (coordinador de política territorial del GOB Menorca)

Dijous 25 a la Sala dels Arcs del Seminari de Ciutadella. Bloc 4 Paisatge i Patrimoni Cultural

Pros i contres de la gestió pública versus la privada tutelada del patrimoni. Quin paper hauria de jugar el patrimoni cultural dins la promoció turística? Sap la societat menorquina mirar-se en el patrimoni cultural i extreure'n la creativitat per al futur?

Moderadora: **Cristina Rita** (cap del Servei de Patrimoni Històric del CIM i membre de la Secció d'Història i Arqueologia de l'IME)

17:00 Ponència introductòria. **Gaspar Valero** (historiador i expert en itineraris culturals) – Els paisatges literaris, una dimensió del patrimoni cultural.

17:40 Situació de Menorca. **Jaume Mascaró** (doctor en Antropologia, professor de filosofia de la UB i membre de la Secció de Ciències Socials de l'IME) – Patrimoni cultural de Menorca.

18:00 **Joan López Casasnovas** (membre de la Secció de Llengua i Literatura de l'IME i corresponent de la secció Filològica de l'IEC) – Llengua, país i cohesió social (Menorca, 1993-2018).

18:15 **Pilar Vinent Barceló** (cap del Servei de Política Lingüística i Cultura popular del CIM i membre de l'Òrgan Executiu i Coordinador de l'Inventari del Patrimoni Cultural immaterial de Menorca) – El llegat immaterial de Menorca, una peça clau en la gestió de la reserva de biosfera.

18:30 Descans

18:45 **Juan Elorduy** (artista – pintor, exdirector de les Salas de Cultura de “Sa Nostra”) – ¿Y si el Arte sirviera para algo?

19:00 **Elena Sintes** (arqueòloga autònoma i membre de la Secció d'Història i Arqueologia de l'IME) – La sostenibilitat en la gestió del patrimoni arqueològic. Un repte en el temps dels *selfies*.

19:15 **Pau Salort** (membre de la Secció d'Història i Arqueologia de l'IME i president de l'associació Aladern) – 25 anys d'imatges i sons en un procés de creixement.

19:30-20:30 Taula rodona. **És desitjable o beneficiós donar un nou ús al patrimoni per assolir la seva conservació?**

Participants: **Antoni Ferrer** (director insular de Cultura i Patrimoni del CIM), **Carlos Van Walre** (director del Museu Militar de Menorca), **Joan Torres** (arquitecte tècnic, membre de la Secció de Ciència i Tècnica de l'IME i expert en patrimoni industrial), **Antoni Vidal** (arquitecte i expert en patrimoni arquitectònic).

Divendres 26 d'octubre a la Sala dels Arcs del Seminari de Ciutadella. Bloc 5 Benestar Social

Com podem avançar en creixement econòmic i benestar social de forma equivalent? Les perspectives de salut i benestar social són millors a Menorca que en altres territoris propers?

Quin és el futur dels joves a Menorca?

Moderador: **Xavier Patiño** (cap de la Secció de Llengua i Literatura de l'IME)

17:00 Ponència introductòria. **Belén Pascual** i **Lluís Ballester** (professors de la UIB – Pedagogia i didàctiques específiques, i membres de GIFES) – Benestar social a les Balears: anàlisi de les necessitats i dels serveis educatius i socials. Reptes de futur.

17:40 Situació de Menorca. **Borja Pellejero** (sociòleg i tècnic col·laborador de l'OBSAM) – El desenvolupament dels serveis socials a Menorca en el context balear i espanyol.

18:00 **Sara Villalonga** (treballadora social del CIM) – Reptes de futur a afrontar des dels serveis socials de Menorca.

18:15 **David Serra** (economista i tècnic col·laborador de l'OBSAM) – El mercat de treball en la Menorca del futur.

18:30 Descans

18:45 **Fernando Salom** (coordinador del programa Menorca Borina't, responsable del Gabinet de Medicina Esportiva del CIM) – Menorca Reserva de Biosfera... un ecosistema de vida activa.

19:00 **Àngela Janer** (pedagoga, orientadora del DOIP de la UIB a Menorca) i **Pere Alzina** (coordinador d'Estudis de la Facultat d'Educació de la UIB a Menorca) – De veure i escoltar a pensar i fer.

19:30-20:30 Taula rodona. **Quins són els riscos reals d'exclusió social i residencial a Menorca?**

Participants: **Roser Román** (arquitecta), **Marga Benejam** (Fons Menorquí de Cooperació), **Adolfo Rodríguez** (Debat a Bat), **Dani Martín** (educador social, programa d'habitatge i d'acompanyament en drets socials de Càritas).

Dijous 25 d'octubre al CCM des Mercadal. Sessió 6 Jornada per als Municipis

Com es poden implicar els pobles i municipis en la reserva de biosfera?

Com es pot augmentar el seu paper?

Moderador: **Joan Juaneda** (cap de secció de Medi Ambient del CIM)

9:00 Benvinguda de les autoritats

9:05 Es Mercadal: **Francesc Ametller** (batle des Mercadal).

9:35 Es Castell: **Lluís Camps** (batle des Castell).

10:05 Alaior: **Roger Ferrer** (regidor de Platges, Urbanitzacions i Medi Ambient de l'Ajuntament d'Alaior) – Són els ciutadans 'veïns' conscients del significat de ser reserva de la biosfera?

10:35 Ciutadella: **Xavier Cardona** (tècnic de Medi Ambient de l'Ajuntament de Ciutadella) – Des dels ajuntaments per la reserva de biosfera.

11:05 Descans

11:30 Maó: **Sonia Sans** (tècnica de Medi Ambient de l'Ajuntament de Maó) – La reserva de biosfera a l'administració local.

12:00 Ferreries: **Pere Fraga** (representant de l'Agenda Local 21 de Ferreries) – AL21 Ferreries. Participació ciutadana en la gestió socioambiental d'un poble: assoliments, dificultats, reptes.

12:30 Sant Lluís: **Antón Soler** (membre de l'Agenda Local 21 de Sant Lluís) – Els reptes sostenibles de Sant Lluís.

13:00 Es Migjorn Gran: **Marta Pérez** (consultora en Turisme i Medi Ambient (YNYS | Turisme i Medi Ambient) – El paper dels municipis dins la reserva de biosfera de Menorca. El cas des Migjorn Gran.

Dissabte 27 d'octubre. Sessió 7 Sortida a Alforí de Dalt

9:30 Trobada a l'aparcament de Cala Pilar

Sortida guiada **Eva Marsinyach** (OBSAM i membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME).

Xerrada 1 **Pere Fraga** (membre de la Secció de Ciències Naturals de l'IME) – El món vegetal de Menorca: conèixer, divulgar, gestionar.

Xerrada 2 **Pau Salort** (membre de la Secció d'Història i Arqueologia de l'IME i president de l'associació Aladern) – El patrimoni etnològic: abandonament o explotació turística?

Xerrada 3 **Núria Galarza** (pedagoga i educadora ambiental) i **Joana Maria Pons** (tècnica en educació ambiental del Departament de Medi Ambient i Reserva de Biosfera del CIM) – L'educació ambiental a la reserva de biosfera de Menorca: on està i propostes de millora.

Xerrada 4 **Jorge Casado** (cap de la Delegació de l'Ibanat a Menorca) – Situació de la gestió dels boscos als 25 anys de la declaració de la reserva de biosfera de Menorca. El que fem i el que hauríem de fer.

Xerrada 5 **Clara Fullana** i **Joan Febrer** (organitzadors de Camí de Cavalls 360°) – Turisme actiu a Menorca. Més enllà de la sostenibilitat.

13:30 Comiat.

Dissabte 10 de novembre a l'illa del Llatzeret. Sessió 8 Conclusions i Clausura

8:30 Sortida del vaixell cap a Llatzeret des de Calesfonts.

8:45 Sortida del vaixell cap a Llatzeret des de Calesfonts.

9:00 Visita guiada a Llatzeret – Fundació Foment del Turisme.

9:30 Sortida del vaixell cap a Llatzeret des de Calesfonts.

10:00 Revisió del compliment de les Conclusions i Decàleg RB+20 – **David Carreras Martí i Agnès Canals.**

10:30 Conclusions RB+25 – **Miquel Àngel Limón i Eva Marsinyach** – Mirada cap al futur.

11:00 Clausura de les Jornades sobre els 25 anys de la Reserva de Biosfera de Menorca – **autoritats.**

11:30 Actuació musical – **Cala Joia.**

12:00 Aperitiu.

12:45 Tornada del vaixell cap a Calesfonts.

13:00 Tornada del vaixell cap a Calesfonts.

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

